

15 vuotta

HELSINGIN
Barokkiorkesteri

15 vuotta

15 *vuotta*

Teksti Tuomas Niemelä
2012

SISÄLLYS

Nimiä ruutupaperille	4
Ensimmäinen näytös – uusi barokkisukupolvi esittäytyy	6
Väliaika	II
Toinen näytös – ”aspiraatio, tai miksi sitä nyt sanoisi...”	14
Barokkimusiikin Steve Jobs?	19
Kolmas näytös – HeBon näytös	22
Raha ei aina ratkaise	28
Tulevat näytökset?	30

NIMIÄ RUUTUPAPERILLE

Moni ravintolaseurue on hauskan illan aikana perustanut rock-yhtyeen, menestyvän yrityksen, elokuvaprojektin tai barokkiorkesterin. Harva tällaisista hankkeista on kuitenkin elänyt seuraavaa aamua pidemmälle tai päässyt pöytäseurueen vaikutuspiirin ulkopuolelle, puhumattakaan että kollektiivisen innostuksen tuloksista nautittaisiin vielä 15 vuoden jälkeen esimerkiksi Musiikkitalon konserttisalissa.

Poikkeuksia toki on: yksi kantava idea lausuttiin William K. -ravintolassa Mannerheimintiellä joulukuussa 1996. Tuolloin kyseisen ravintolan kansoitti 1970-luvulla syntynyt muusikkoporukka, joka valmisteli esiintymistä otsikolla ”Iltabarokki Meilahden kirkossa”. Omaa aktiivisuutta tarvittiin, sillä silloisen Kuudennen kerroksen orkesterin paikat olivat käytännössä vanhemman sukupolven hallussa. Esiintymisnälkää näkeväille nuorisolle

musisointi Meilahden kirkossa toimi erinomaisena alkupalana, ja kun yhteistyö mukavalla porukalla sujui vaivattomasti, orkesterin syntysanat vain odottivat ääneen lausumista. Joulukuisena iltana William K. -ravintolassa erään harjoituksen jälkeen muusikot ryhtyivät listaamaan ruutupaperille nimiä, joita kokoonpanoon pyydettäisiin. Se oli alku.

Kantava idea lausuttiin

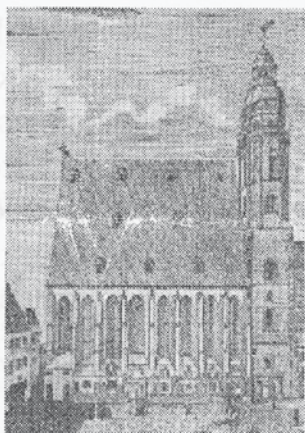
William K. -ravintolassa

Mannerheimintiellä

joulukuussa 1996.

Ryhmän silloisen gambistin Ville Sirviön mukaan aloite orkesterin perustamisesta kuultiin hänen suustaan, mutta varsinainen rakennustyö tehtiin yhdessä. Toimeenpaneva henkilö ja alkuperäisen kokoonpanon keskeinen kokoaja oli viulisti Jaana Herlevi (nyk. Herlevi-Hautala), joka tunsu soittajia ja sai hankkeen liikkeelle. Hänen organisointikykyihinsä orkesterin hallinto turvautui myöhemminkin. Erittäin innostunut orkesterin kehittäjä oli myös viulisti Riikka Hohti. Suomen Kulttuurirahasto ja Paulon säätiö tukivat tuoretta yhdistystä pienillä apurahoilla.

Utabarokki

Meilahden kirkossa

5.12.1996 klo 19.30

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

– UUSI BAROKKISUKUPOLVI ESITTÄYTYY

Uusi Kapelli -nimen saanut orkesteri esiintyi ensimmäisen kerran Helsingin Vanhassa kirkossa 25.5.1997. Sibelius-Akatemian vanhan musiikin lehtori Anssi Mattila antoi tukensa tulokkaalle johtamalla ensikonsertin. Tuon ajan hän muistaa barokkimusiikin nousukautena: ”Hyviä soittajia [olivat]. Se oli sellainen nuorten hyökyaalto yhtäkkiä.”

Helsingin Sanomien Jukka Isopuro kunnioitti Uuden Kapellin ensimmäistä konserttia läsnäolollaan.

Uusi barokkisukupolvi esittäytyi

Helsingin kamarijousten Bach-viikko kaksitoista vuotta sitten oli sensaatio siksi, että tyylinmukaiseen ja pölyt pois pyyhkivään barokkisoittoon kykenevä porukka oli ilmestynyt tyhjästä. Taidot oli hankittu oman uteliaisuuden ja sitkeyden avulla.

Kun nyt ilmestyy parikymmenpäinen Uusi kapelli, joka soittaa ensikonsertissaan barokkimusiikkia ajan soittimin luontevasti, puhtaasti ja varsin ryhdikkäästi, sensaatiota siitä ei saa, koska pioneerityö on jo tehty.

Kuitenkin Uuden kapellin ilmaantuminen on rohkaisevin barokkisektorin uutinen aikoihin. Uudet soittajavoimat muhivat näkymättömissä. Barokkioppia haetaan myös musiikkiopistoissa, ja opiskelija voi yhä nuorempana suuntautua barokkimusiikkiin. Uuden kapellin muusikoista kolmannes ei ole vielä täyttänyt kahdeksantoista. Joukosta erotin vain puolisen tusinaa ammattilaisia.

Konserttia johtamaan kutsuttu Anssi Mattilakin yllättyi tunte mattomista kasvoista ja osanoton

KONSERTTI

Uusi kapelli -barokkiorkesteri Vanhassa kirkossa, johtaja Anssi Mattila. – Muffat, Telemann, Fux.

laajuudesta. Ja hän on sentään aitiopaikalla Sibelius-akatemian vanhan musiikin lehtorina sekä Helsingin kamarijousten pioneerina ja nykyisen edustustason poppoon Kuudennen kerroksen yhtyeen johtajana.

Näin ensi kertaa Anssi Mattilan kädessä puikon. En tiedä, oliko se pehmentänyt hänen liikkeitään, mutta johtamistyylillä oli nyt vähemmän hakkaava kuin joskus muinoin. Tanssahteleva, ykkösiskulta toiselle pongahteleva, eloisaa tyylästä nykyään vähemmälläkin, kun ei tarvitse korostaa pesäeroa vanhakantaiseen, romanttiseen ja laahaavaan filharmoniseen barokkisoittoon.

Muffatin *Armonico tributo* -sonaatti nro 5, Telemannin sarja

Hampurin vuoksi ja luode ja Fuxin sarja B-duuri kokoelmasta *Concentus musico-instrumentalis* soivat Uuden kapellin käsissä siivekkäästi ja nautittavasti, vaikka pientä arkuutta vielä esiintyykin. Esimerkiksi kohoaloitukset ja muutamat lopukkeet eivät olleet täysin yksimielisiä.

Continuoryhmä oli ilahduttavan laaja, vaikka harppu olikin jäänyt pois soittajan käsivamman takia. Yllättävän vähän se kuitenkin toi lisäväriä esityksiin. Basso-puoli kaipaasi hiukkasen lisää dynaamisuutta. Se oli helppo huomata silloin, kun barokkikonkari ja RSO:n fagotisti Jussi Särkkä sai näyttää ytimekkään bassoaskelluksen mallia.

Kaiken kaikkiaan barokkiorkesterin alku on lupaava. Uudesta kapelistä voisi kehittyä barokkimusiikin vakio-orkesteri vaikeammin koottavan Kuudennen kerroksen yhtyeen rinnalle, jonka muusikot ovat hajallaan maailmalla ja muissa orkesterissa.

HS 27.5.97 JUKKA ISOPURO

UUSI KAPELLI

Orkesteri alkuperäissoittimin
ensimmäisessä konsertissaan

JOHT. ANSSI MATTILA

25.5.1997 KLO 20.00

HELSINGIN VANHA KIRKKO

J.J. FUX

G.PH. TELEMANN

G. MUFFAT

Yhdistyksellä oli toimiva hallitus ensihetkestä alkaen. ”Kaveriporukka, nimellä hallitus, kokoontui jossakin ja jutteli, että ´mitäs kivaa me tehtäis?´”, Sirviö muistelee. Kokouskäytännöt näyttävät heti olleen hallussa, mikä ei kuitenkaan tarkoittanut huumorin unohtamista:

”Kokous avattiin kello 19.25. Avauksen yhteydessä todettiin 25.5. konsertista tulleen pääasiassa myönteistä palautetta, ja ilmaistiin poissaolijoiden harmiksi raparperipiirakan maistuvan.”

”Hyväksyttiin yksimielisesti luutistin poistuminen paikalta [´eihän siitä mitään kuulu...´].”

Epävirallisista huomautuksista huolimatta kokouspöytäkirjoista välittyä pyrkimys järjestelmällisyyteen ja ammattimaisuuteen. Tämän puolesta puhuu myös päätös perustaa rekisteröity yhdistys.

Ensimmäinen toimintavuosi 1997 oli konserttien suhteen melko hiljainen: Taiteiden yössä 28.8. soivat J.S. Bachin kantaatit ja marraskuussa Ateneumissa muun muassa Händelin Concerto Grosso no. 6. Huomattavaa on, että tähän päivään saakka säilynyt uudenvuoden konsertin perinne aloitettiin jo tuolloin. Ensimmäisen uudenvuoden konsertin johti sellisti Jukka Rautasalo. Suunnitelma uudenvuoden konsertista oli esillä elokuun kokouksessa (16.8.1997), jossa kaavailtiin myös J.S. Bachin *Johannes-passiota* keväälle 1998. Yhdistyksen perustamiskirja allekirjoitettiin 10.12.1997.

Vuosi 1998 oli Uuden Kapellin aktiivisinta aikaa. Jaana Herlevi-Hautala mainitsee periodisoitettimet yhtenä syynä konserttitoiminnan vilkastumiseen: kuorot ja kanttorit innostuivat tuolloin harvinaisista soittimista siinä määrin, että välillä keikoista jouduttiin jopa kieltäytymään kovan kysynnän vuoksi. Kaikki soittajatkaan eivät tunteneet barokkisoittimia, joten Herlevi-Hautalan tehtäviin kuului myös kollegojen ”käännyttäminen” asi-aankuuluvien instrumenttien pariin. ”Alkuvaiheen toiminnalle ominaista oli se, että orkesteri meni minne kutsuttiin”, Sirviö kertoo. ”Näin ollen ohjelmistosuunnittelusta ei juuri voida puhua, vaan ohjelmisto muodostui ikään kuin itsestään.” Kaiken kaikkiaan konsertteja tuona vuonna oli 16, joten tilanne oli parissa vuodessa kohentunut merkittävästi.

BAROKKIORKESTERI
UUSI KAPELLI

UUDENVUODENAATON
YÖKONSERTTI

31.12.1997 KLO 21
VANHA KIRKKO

A. CORELLI: "JOULUKONSERTTO" OP.6 NR.8
G.F. HÄNDEL: VESIMUSIIKKI HWV 348, 349

LIPUT 40/25 MK

HELSINGIN Barokkiorkesteri

LEVYTYKSET

2004	Monteverdi	(Alba Records)
2007	Richterin sinfonioita, vol. 1	(Naxos)
2009	Richterin sinfonioita, vol. 2	(Naxos)
2010	Agrell	(AEOLUS)
2012	Bachin cembalokonsertot	(AEOLUS)

Uusi Kapelli – Helsingin Barokkiorkesteri KONSERTTIMÄÄRÄT 1997–2012

1997	4
1998	16
1999	6
2000	1
2001	2
2002	7
2003	8
2004	20
2005	15
2006	12
2007	23
2008	18
2009	23
2010	31
2011	29
2012	43

VÄLIAIKA

Mutta oliko työtä jo liikaakin? Anssi Mattilan mieleen on jäänyt eräs harjoitus, jota hän tänä päivänä voi jo naureskellen muistella: ”Tehtiin Campran yhtä oopperaa, ja se orkesteri [Uusi Kapelli] oli buukattu sinne. Kun harjoitus alkoi, siellä oli kolme soittajaa paikalla. Niitä valui [harjoituksiin], ja ensimmäiset lähtivät jo pois kun viimeiset tulivat!” Vaikka Mattila ei muista esitysvuotta, on syytä olettaa kyseessä olleen vuoden 1998 marraskuu, jolloin *l’Europe Galante* esitettiin Helsingin yliopiston juhlasalissa kolmena iltana (nämäkin ensiesityksiä Suomessa). Huonosti organisoitunut harjoitus lienee ollut oire selkeän johtajan puuttumisesta. Sirviö sanoo alkuaikojen Uuden Kapellin olleen ”demokraattinen keskustelufoorumi”, joka kylläkin toimi poikkeuksellisen hyvin, mutta jollaista ei voi suositella kokeiltavaksi uudelleen.

Tapauksen voi tulkita myös ensimmäiseksi merkiksi alkuinnostuksen hiipumisesta työteliään vuoden jälkeen. Kokoustoiminta ei ollut tähänkään mennessä ollut erityisen vilkasta, mutta syyskuun 1999 jälkeen se lakkasi kokonaan lähes kolmeksi vuodeksi. Syyskuuisessa kokouksessa on esitelty vuoden 1998 toimintakertomus ja listattu tulevia projekteja, kuten Händelin *Saul*-oratorio. Mainintoja oratoriosta ei kuitenkaan löydy *Helsingin Sanomien* arkistosta, joka muuten on pitänyt varsin tarkkaa lukua orkesterin konserteista. Vuosien 1999–2001 ajalta arkistosta löytyy maininta vain seitsemästä konsertista, joista neljä on ollut Bachin *Jouluoratorion* esityksiä. Yhtä hiljaisia ovat tuon ajan tiliotteet, jotka varsinkin vuosituhannen vaihteen jälkeen raportoivat lähinnä palvelumaksuista.

”Kun harjoitus alkoi, siellä oli kolme soittajaa paikalla.”

Anssi Mattila

Orkesterissa alusta asti vaikuttanut huilisti Pauliina Fred arvelee taun yhdeksi syyksi opiskelujen tuomat muutokset: useita soittajia lähti vaihto-opiskelijaksi ulkomaille. Monessa mukana ollut Jaana Herlevi sai musiikkiopintonsa päätökseen, minkä myötä niiden oheen ilmaantuneet harrastukset – kuten työ orkesterissa – jäivät pikkuhiljaa vähemmälle. Uusi Kapelli oli siis pitkähäköjä aikoja telakalla, ellei peräti tuuliajolla, ja näyttäytyi hyvin satunnaisesti. ”Ei ollut selkeää taiteellista johtajaa tai suuntaa, oli käynyt erilaisia vierailijoita. Homma oli jotenkin jumissa”, Ville Sirviö muistelee.

*Ritarihuoneella maaliskuussa 2010
päävierailija Riccardo Minasin johdolla.*

*Viktoria Mullovan ja Reinhard Goebelin
kanssa Saksan-kiertueella syksyllä 2009.*

*Minna Kangas ja Tuomo Suni
Žagrebissa Kroatiassa vuonna 2005.*

Tunnelmia talvelta 2005.

TOINEN NÄYTÖS

– ”ASPIRAATIO, TAI MIKSI SITÄ NYT SANOISI...”

Toukokuun 26. päivänä vuonna 2002 Pauliina Fred avasi Barokkiorkesteri Uusi Kapelli ry:n hallituksen kokouksen Sibelius-Akatemiassa klo 22.05. Tuolla kokouksella oli kauaskantoisia seurauksia. Pöytäkirjaan kirjattiin muutama erityisen merkityksellinen ranskalainen viiva:

- Todettiin yhdistyksen toimivan orkesterina nimellä
Helsingin Barokkiorkesteri.

- Päätettiin valita Helsingin Barokkiorkesterin taiteelliseksi
johtajaksi vuodelle 2003 cembalisti Aapo Häkkinen.

Fred muistelee, että uusi nimi, jota orkesteri oli käyttänyt jo edellisvuonna muutamassa konsertissa ja jota kaikki muut aluksi vastustivat, kuultiin ensi kertaa Ville Sirviön suusta, kuten myös idea Häkkisen pyytämisestä johtajaksi. Häkkisen valinnassa osuutensa oli myös Anna-Maaria Oramon vahvalla kannatuksella; kolmikko Sirviö-Oramo-Häkkinen tunsu toisensa entuudestaan.

Samassa kokouksessa Aleks Malmberg valittiin orkesterin intendentiksi. Hän jättäytyi toiminnasta pois melko pian mutta ehti vaikuttaa siitä innostuksesta, jolla toimintaa käynnistettiin uudelleen: ”Oli merkittävää, miten sitoutuneita kaikki siihen hommaan olivat. Olen otettu että sain olla niissä vaiheissa mukana, vaikka olin itse vielä kovin kokematon. Luulisin, että tietyllä tapaa uuden alku oli siinä nähtävissä jo. Se, että Aapo otti niin aktiivisen roolin siinä ja lähti tekemään oman näköistään työtä orkesterin parissa.”

Huolimatta uudistuksesta, jota Sirviö kuvaa merkittävimmäksi orkesterin historiassa, ei vuosi 2002 ollut vielä erityisen toimielias. Toimintakertomuksessa mainitaan seitsemän konserttia, joista viimeinen, uudenvuoden konsertti Helsingin Vanhassa kirkossa, oli Aapo Häkkisen ensimmäinen esiintyminen Helsingin Barokkiorkesterin johtajana.

HELSINGIN BAROKKIORKESTERIN KONSERTTI

KALLION KIRKOSSA
SU 14.1.2001
KLO 18.00

BACH
HÄNDEL
TELEMANN

SANNA VUOLTEENAHO, SOPRAANO

VAPAA PÄÄSY, OHJELMA 30 MK

*Alkuaikojen pelkistettyä viestintää.
Nykyinen logo otettiin käyttöön vuonna 2004.*

*Helsingin Barokkiorkesteri Tampereen
tuomiokirkossa vuonna 2003.*

”Kaudella 2003 Helsingin Barokkiorkesterin on tarkoitus jatkaa konserttien järjestämistä menestyksekkään syksyn jälkeen. Orkesterin konsertit ovat olleet taiteelliselta tasoltaan poikkeuksetta hyviä, ja orkesteri on merkittävästi lisännyt tunnettavuuttaan niin yleisön kuin konserttijärjestäjienkin keskuudessa. Vanhan musiikin esittämiselle on selvästi kysyntää, ja odotamme tulevan kauden konsertteihin entistä enemmän yleisöä.”

Vuoden 2003 toimintasuunnitelma lienee tilannekatsauksessaan vilpítőn, mutta tunnettuuden suhteen orkesterilla oli vielä paljon tekemistä. Esi-merkiksi Valtion säveltaidetoimikunta vastasi kieltävästi apurahahakemukseen, minkä voi ajatella olevan seurausta toiminnan kapeudesta.

”Olin soittanut Keski-Euroopassa sekä kamarimuusikkona että solistina, joten keikat tulivat siinä vaiheessa lähinnä kontaktieni kautta”, Aapo Häkkinen muistelee.

”Vähitellen alettiin tietoisesti rakentaa organisaatiota. Monet asiat jouduttiin aloittamaan puhtaalta pöydältä ja se tietysti otti oman aikansa. Ei siinä kenelläkään ollut pitkän tähtäimen suunnitelmia. Sekä minä että orkesteri olimme ikään kuin koeajalla. Ensimmäinen vuosi ei ollut valtavan aktiivinen, mutta sieltä löytyi taiteellinen

pointti tai aspiraatio, tai miksi sitä nyt sanoisi... kipinä. Kaikilla oli selvästi sellainen olo, että tästä voi ja kannattaa kehittää jotakin pidempijänteistä.”

”Olen edelleen sitä mieltä, että taiteellisessa suunnittelussa pitkän tähtäimen strategioita tärkeämpää on jatkuva strateginen suunnittelu ja herkkyyys uusille haasteille ja mahdollisuuksille.”

”Olen edelleen sitä mieltä, että pitkän tähtäimen strategioita tärkeämpää on jatkuva strateginen suunnittelu ja herkkyyys uusille mahdollisuuksille.”

Aapo Häkkinen

BAROKKIMUSIIKIN STEVE JOBS?

Pauliina Fredin mieleen on piirtynyt uudenvuoden konsertti 2004 uuden alkuna: Ritarihuone oli loppuunmyyty, orkesterissa ”hyvä säpinä” ja yleisö haltioissaan. Kahdessa vuodessa toiminnassa oli siis tapahtunut täyskäännös, jonka esimerkiksi Pekka Vaajalahti oli noteerannut *Aamulehdessä* jo edelliskeväänä: ”Suomalaisen orkesterikentän ilahduttavimpia ilmiöitä viime vuosina on ollut vanhoihin soittimin musisoiva Helsingin Barokkiorkesteri. Sen sointi ja soiton täsmällisyys ovat kehittyneet hienolla tavalla ja se tarjoaa nykyään kansainvälisen tason nautinnon” (AL 6.4.2002).

Mikä selittää huiman muutoksen – saattohoidosta juhlasaattueeseen? Helsingin juhlatiimien ohjelmapäällikkönä nykyään toimiva Aleksi Malmberg ei osaa heti sanoa, kenelle kaikille tunnustusta jakaisi: ”Kyllähän tuo on orkesteri, jossa jokaisella muusikolla on oma panoksensa. Ja kaikki, jotka ovat tuotantopuolta olleet hoitamassa: Järjestelyissä ison vastuun kantoivat tuolloin mm. Pauliina (Fred), Minna (Kangas), Heidi (Peltoniemi) ja Sirviön Ville... Vaikea nostaa ketään ylitse muiden, mutta on ihan selvää, että Aapo on ollut taiteellisesti ja orkesterin kannalta keskeisessä asemassa kaiken kaikkiaan.”

Häkkinen toteaa olleensa orkesterinjohtajana melko kokematon tullessaan Helsingin Barokkiorkesteriin mutta myöntää itsekkin, että hänen aktiivisuudellaan oli ratkaiseva osuus toiminnan uudelleenkäynnistämässä vuosien hiljaiselon jälkeen. Konsertointiin tuli tavoitteellisuutta: ”Se ei ollut enää sellaista, että käydään keikalla kun joku pyytää, vaan toiminnasta tuli läpeensä harkittua. Asuin silloin vielä Ranskassa. Olin soittanut orkestereissa ja johtanutkin jonkin verran, joten kiinnosti päästä tekemään säännöllisesti työtä ja suunnittelemaan ohjelmistoa kotimaassa.” Jos muodolliset johtamisopinnot olivatkin vähäiset, oli Häkkinen instrumentalistina jo varsin ansioitunut. Tämä on olennaista barokkimusiikissa, jossa soittajan ja johtajan välinen raja on häilyvä.

Ville Sirviö on vaikuttanut ystävänsä osaamisesta, mutta muistuttaa suhteen toimineen myös toisin päin: ”Se ei ollut pelkästään sellainen sankaritarina, että Aapo Häkkinen tuli ja pelasti Helsingin Barokkiorkesterin. Siinä oli myös se puoli, että *HeBo* oli eräänlainen pelastusrenkas Aapolle siinä mielessä, että en tiedä mistä muualta hän olisi saanut samanlaisen alustan Suomessa. Se ei olisi ollut Opus X, tuskin Kuudennen kerroksen orkesterikaan. Siellä olisi saatettu

*Aapo Häkkinen on johtanut
orkesteria vuodesta 2003.*

kokea Aapon ideat liian voimakkaina. Aapo on eräänlainen barokkimusiikin Steve Jobs... sellaista rohkeutta ei monella ole.”

Häkkinen on samaa mieltä siitä, että orkesterikin on muovannut häntä. Sen tarjoamasta suunnitteluvastuusta ja mahdollisuudesta hän on kiitollinen. Aikaa jää myös soolosoittoon, kamarimusiisoinnille ja muille orkestereille.

Sirviö kiittelee myös Häkkisen määrätietoista otetta ja neuvottelutaitoja: ”Ehkä Aapon hienoin ominaisuus, jolla orkesteria on saatu eteenpäin, on se draivi, homma viedään aina loppuun. Ja pokka, jolla hän edustaa: Aapo asioi Euroopassa kuin kala vedessä. Eräällä keikalla pienessä ranskalaiskylässä Aapo neuvotteli ranskalaisten munkkien kanssa maksusopimukset sujuvalla ranskallaan. Sen jälkeen joimme munkkien kanssa Coca-Colaa. Se oli aika ikimuistoista.”

KOLMAS NÄYTÖS – HEBON NÄYTÖS

Kaiken kaikkiaan vuosi 2004 ja sen 18 konserttia olivat pienen haparoininkin keskellä askel ammattimaisempaan suuntaan. Konserttikauteen mahtuivat paitsi tutut uudenvuoden kuviot ja *Johannes-passio* myös Monteverdi-levy Monica Groopin, Ian Honeymanin ja Petteri Salomaan kanssa sekä kiertue Bulgariaan ja Bruggen Vanhan musiikin festivaalille Belgiaan.

Vähitellen yhtyeen maine kasvoi, mistä merkkinä esiintymiskutsu Lontoon Wigmore Halliin toukokuussa 2005 sekä saman vuoden heinäkuun konsertit Sloveniassa ja Kroatiassa. *Aamulehden* Essi Kivirannan arvion mukaan ”Helsingin Barokkiorkesteri hullaannutti lontoolaisyleisön” (AL 30.5.2005). Kivirannan kirjoitus on sävyltään linjassa muidenkin tuon

BRUGGE, BELGIA, ELOKUU 2004

”Konserttisali oli suurin siihenastisista konserttipaikoistamme ja täynnä asiantuntevaa yleisöä. Konsertti oli hieno, ja suurenmaailman keikan jälkeisen jännitystilan tasoitimme belgialaisissa pubeissa. Olimme saaneet vihiä vanhemman polven suomalaisilta muusikoilta siitä, mihin publiin kannattaisi Bruggessa mennä, mutta tullessamme kyseisen pubin ovelle, olikin se jo mennyt kiinni.

Koputimme oveen ja gambisti Mikko Perkola selitti vakavana tilanteen: Helsingin Barokkiorkesteri oli tullut kaupunkiin ensimmäistä, ehkä jopa ainoata kertaa, ja soittanut juuri kuuluisalla festivaalilla hienon konsertin, joten olisiko mahdollista juoda yksi olut pubissanne, vaikka se onkin kiinni? Ovi aukeni, koko orkesteri pujahti sisään ja vietti tuossa aivan mahtavassa pubissa monta tuntia nauttien belgialaisia oluita ja tanssien ympäri pubia.

Samana yönä ehdimme vielä saksalaiseen teknoluolaan, belgialaisille grilliperunoille, jatkoille ja ennen aamun kanavaristeilyä jopa nukkumaan pari tuntia. Unohtumaton ensimmäinen suurella orkesterilla tehty matka – olimme kaupungissa 48h ja ehdimme tehdä uskomattoman paljon asioita siinä ajassa!”

- Pauliina Fred

ajan arvioiden kanssa: moitteita on vaikea löytää. *Helsingin Sanomat* utelee nousukiidon syitä ”vanhan musiikin kultasormelta” Aapo Häkkiseltä (HS / Mari Koppinen 29.8.2005) ja kuvailee, kuinka ”yleisö suorastaan ahmi orkesterin mainion ja vireän barokki-ilmaisun” Helsingin juhla- viikkojen konsertissa 29.8. (HS / Veijo Murtomäki 31.8.2005). *Uutispäivä Demarin* Matti Saurama herkistyi miltei runolliseksi samaisen konsertin vaikutuksesta: ”Aapo Häkkinen käsitteli cembaloa kuin olisi sekoittanut pienen- pieniä lasihelmiä kulhossa. Taivaallista helsket- tä! [- -] Orkesteri Minna Kangas konserttimestarinaaan leikkasi itselleen mittavan ja maittavan palan illan juhkakakusta (UD 31.8.2005).”

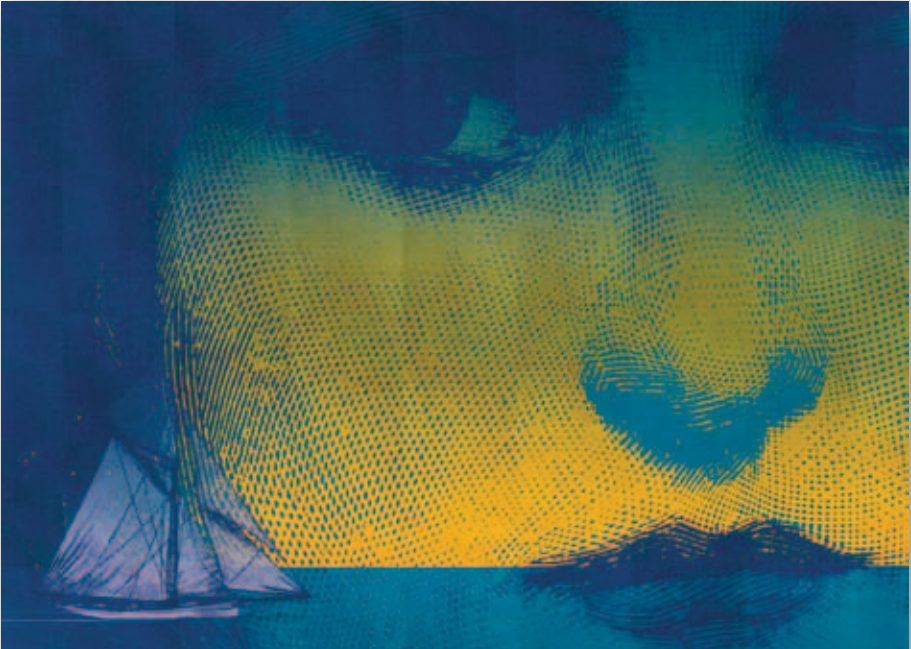
*Vuodet 2005–2008 olivat
buumin aikaa: tunnettuus
kasvoi huomattavasti niin
Suomessa kuin ulkomailla.*

Lehtiartikkeleiden perusteella tähän Juhlaviikkojen konserttiin tuntuu kiteytyneen jotain erityistä. Myös konserttimestari Kangas muistaa illan jollakin tapaa käänteentekevänä.

Tuon kauden konserteista Aapo Häkkinen johti valtaosan, mutta lokakuussa Helsingin vanhan musiikin viikolla vieraili yhdysvaltalainen Skip Sempé. Häkkisen mielestä vierailevien johtajien, erityisesti Sempén, Erich Höbarthin ja Reinhard Goebelin konsertit nousevat orkesterin historian huippuhetkiksi. Johtajat, joiden kanssa soittajistolla on jo kehittynyt pidempi suhde, ovat konserteillaan rikastuttaneet merkittävästi koko suomalaista kulttuurielämää, uskoo Häkkinen. Hän naurahtaa nauttivansa vierailevien johtajien konserteista myös siksi, että ”muut hoitavat hommat, ja voi itse vain kuunnella!”

”Oli loistava idea kutsua Sempé Suomeen näyttämään, miten barokkimusiikista saadaan irti leiskahtelemaa, kommunikoivaa ilmaisuvoimaa ja tunteiden teatteria. Yleisö on tuskin koskaan kuullut suomalaisen barokkiorkesterin soittavan näin rohkeasti, virtuoosisen värikkäästi, spontaanisti ja tulisen rytmikkäästi”, kirjoitti Hannu-Ilari Lampila arvioissaan (HS 11.10.2005). Viimeistään nyt orkesteri oli lunastanut paikkansa kotimaan orkesterikentässä. Vuodet 2005–2008 olivat Häkkisen arvion mukaan eräänlaisen buumin aikaa: tunnettuus kasvoi huomattavasti niin Suomessa kuin ulkomailla.

Toiminnan laajenemisen myötä myös vierailijoita alkoi näkyä enemmän johtajan paikalla. Riccardo Minasi, joka teki energiallaan vaikutuksen orkesteriin jo vuoden 2004 lopussa, oli ohjaksissa jälleen syksyllä 2006 Tal-

Joseph Haydn

L'Isola disabitata

Asumaton saari

Musiikin johto Aapo Häkkinen • Ohjaaja Johanna Freundlich
Lavastaja Kaisa Rasila • Solistit: Monica Groop
Petri Bäckström • Mari Palo • Arttu Kataja
Helsingin Barokkiorkesteri

SUOMEN ENSIESITYS ALEKSANTERIN TEATTERISSA:
su 14.1.2007 klo 19 Ensi-ilta • ti 16.1.2007 klo 19
to 18.1.2007 klo 19 • la 20.1.2007 klo 19 • su 21.1.2007 klo 15

Liput: 30€ / 15€

Varaukset arkisin klo 10-15 numerossa 09-676 980. Lippupalvelu 0600-10 800 (1,50€/min+pvm)

Lippuja myös tunti ennen esityksiä ovelta. Yhteistyössä: Helsingin Barokkiorkesteri www.hebo.fi

ja Suomalainen Kamariooppera / Helsinki City-oppera www.kamariooppera.org

linnan ja Helsingin konserteissa, kunnes 2009 hänet nimettiin orkesterin päävierailijaksi. Minna Kangas arvelee Minasin roolin orkesterin kokonaisvaltaisena kehittäjänä hyvin tärkeäksi, samaan tapaan kuin toisenkin suosittu vieraan Skip Sempén. Erich Höbarth esiintyi orkesterin edessä ensi kertaa 2007, Reinhard Goebel vuotta myöhemmin. Kotimaisista nimistä ainakin Sirkka-Liisa Kaakinen ja Tuomo Suni löytyvät konserttiohjelmista.

Paitsi johtajavalikoimaa, orkesteri laajensi myös ohjelmistoaan. Tammi-kuussa 2007 Aleksanterin teatterissa esitettiin viitenä iltana Joseph Haydnin *Asumaton saari* (L'Isola disabitata) Suomalaisen Kamarioopperan ja Helsingin Barokkiorkesterin yhteistyönä. Tätäkään teosta ei ollut Suomessa nähty aiemmin. Kun orkesterin 10-vuotisjuhla vietettiin toukokuussa 2007, haalittiin mukaan enemmän tai vähemmän tietoisesti jotain vanhaa eli kirkko, jossa Uusi Kapelli esiintyi ensi kerran, jotain pysyvää eli Pauliina Fred traversoineen ja jotain lainattua eli Sirkka-Liisa Kaakinen. Mezzo-sopraano Monica Groop sopi joukkoon hienosti, olihan hän tehnyt orkesterin kanssa toistuvasti yhteistyötä. Konsertin johtajana oli itseoikeutetusti Aapo Häkkinen. Pari päivää juhlakonsertin jälkeen sama ohjelma esitettiin Dresdenin Semperoperissa, joka on Pauliina Fredin mukaan ”ehkä parhaimin sali, jossa HeBo on soittanut”.

Franz Xaver Richterin sinfonioita sisältävä levytys ilmestyi vuonna 2007 ja sai kansainvälisesti loistavan vastaanoton. ”Sehr gut in Form”, otsikoi Matthias Hengelbrock kritiikkinsä legendaarisessa saksalaisessa Fono Forum -musiikkilehdessä (10 / 2007). Äänitteelle ropsahti täydet viisi tähteä lehden kategorioissa ”musik” ja ”klang”.

VARAŽDIN, KROATIA, SYYSKUU 2009

”Matkoilla majapaikasta neljälle konserttipaikalle kuljettajamme valitsi navigaattoristaan joka kerta lyhimmän reitin sillä seurauksella, että tiet kapenivat kapenemistaan. Toisinaan matkasimme hääseurueen seassa, joskus lehmien ja hanhien kanssa. Konserteista sentään palattiin moottoritietä pitkin.”

- Minna Kangas

Vuonna 2008 aloitettiin vappukonsertin perinne ja matkustettiin Saksaan mm. Kölnin Filharmonian vieraaksi. Yhteistyö Suomalaisen Kamari-oopperan kanssa jatkui Helsingin Yliopiston juhlasalissa Händelin *Acis and Galatea* -oopperan merkeissä.

Vuonna 2009 orkesterin 23 konsertista suurin osa oli ulkomailla: orkesteri kiersi ahkerasti tasokkailla eurooppalaisilla vanhan musiikin festivaaleilla. Vuosina 2010 ja 2011 konserttien määrä pomppasi noin kolmeenkymmeneen konserttiin vuodessa. Aktiivinen kansainvälinen toiminta jatkui – syyskaudella 2010 toteutettiin mm. Saksan-kiertue viulisti Viktoria Mullovan kanssa ja debytoitiin Yhdysvalloissa Washingtonissa. ”Barokki-orkesteri haluaisi soittaa enemmän kotimaassa”, otsikoi Hannu-Ilari Lam-pila Aapo Häkkisen haastattelun uudenvuoden aattona (HS 31.12.2010).

Kotimaan konserteille saatiin luotua säännölliset puitteet syksyllä 2011, kun orkesteri aloitti vanhan musiikin sarjat Helsingin Musiikkitalossa ja Raumalla Pyhän Ristin kirkossa. Loppuunmyyty Uudenvuoden juhlakonsertti Musiikkitalossa sopraano Julia Lezhnevan kanssa oli hieno huipennus vuodelle.

SAKSA

”HeBo on tutustunut toden teolla saksalaisiin pieniin ja vähän isompiinkin kaupunkeihin! Alkaa olla jo tuttu ja turvallinen olo Saksan kiertueilla: kylät ja kaupungit ovat hyvin samankaltaisia tylsine, järjestäytyneine katuineen, kauniine vanhoine keskuksineen ja upeine kirkkoineen, oluttupineen ja samanlaisine hotelleineen...autobahneista puhumattakaan. Konsertit Saksassa ovat sisältäneet rikkaita musiikillisia elämyksiä mutta myös dramatiikkaa: Eräänkin kerran naispuolinen huilisti yritti viimeiseen asti päästä lavalle vatsataudista huolimatta mutta joutui lopulta jäämään iltapuvussaan makaamaan Berliinin Konserttitalon miestenhuoneen lattialle. Konserttimestari korvasi kantaatin huiluosuudet.”

- Pauliina Fred

ABENDPROGRAMM

2 Euro

05

09

musikfest bremen

zu Gast in HITTFFELD

SO/05. SEPTEMBER/20.00 UHR
KIRCHE ST. MAURITIUS HITTFFELD

BACH & TELEMANN

HELSINKI BAROQUE ORCHESTRA

VIKTORIA MULLOVA VIOLINE

REINHARD GOEBEL DIRIGENT

WERKE VON J. D. HEINICHEN, J. S. BACH UND G. P. TELEMANN

präsentiert von

RAHA EI AINA RATKAISE

Kiinnostavat vieraat, johtajat, solistit ja orkesterimuusikot eivät aina tule Suomeen rahan takia. Helsingin Barokkiorkesterin materiaaliset resurssit eivät ole Häkkisen mukaan edelleenkään valtavat: ”Konsertteja ei ole riittävän säännöllisesti ja niistä maksetuissa palkoissa on edelleen toivomisen varaa, joten ainoa mitä voimme tarjota soittajille on toiminnan laatu.”

Vierailijat tuovat mukanaan uutta näkemystä ja ajattelua. Rutinoutumisessa on puolensa, mutta pysähtymistä vastaan on taisteltava: ”Uusia innovaatioita tarvitaan aina, ja niihin on pyritty muun muassa juuri kutsumalla vierailuvia johtajia entistä säännöllisemmin”, Häkkinen toteaa.

Vierailijoiden ohella itse ohjelmisto pitää orkesterin liikkeessä, sillä 1500–1700-lukujen sävellyksissä ei ole standardisoitunutta kokoonpanoa. Orkesteri on siis rakennettava uudelleen jokaiseen konserttiin. Freelance-muusikoista koostuvan orkesterin vahvuus on sen joustavuudessa, haaste jatkuvuuden saavuttamisessa. ”Kokoonpanon kulloinenkin kasaaminen on osa taiteellista toimintaa ja viime kädessä minun vastuullani”, Häkkinen sanoo.

”Peruskokoonpanomme on pitkälti pysyvä. Se on muusikkorinki, joka soittaa enemmän tai vähemmän säännöllisesti muissakin kansainvälisissä kokoonpanoissa. Orkesterin toiminta ei ole vielä volyymiltaan sellaista, että kukaan saisi siitä koko toimeentulonsa, en minäkään. HeBo:lla on oma traditionensa, jolle jousiklangi rakentuu, ja joka on suhteellisen pitkälti myös HeBo:ssa rakennettu. Tietysti myös soittajien tausta – se missä he ovat opiskelleet ja työskennelleet – on tärkeä, eikä siitä ole mahdollista päästä eroon. Enkä haluakaan

*Freelance-muusikoista
koostuvan orkesterin vahvuus
on sen joustavuudessa, haaste
jatkuvuuden saavuttamisessa.*

pyrkiä siitä eroon. Mutta sitä on kehitetty pitkäjänteisesti tiettyyn suuntaan, ja kyllä se jo näin 15 vuoden jälkeen kuuluu.”

Taloudellinen puoli kohentui vuonna 2011 sen verran, että orkesterin tuottaja Kerttu Piirto pystyi aloittamaan kokopäiväisessä työsuhteessa. Sitä

ennen toimessa oli pitkään puolipäiväisiä tekijöitä, varhaisvaiheessa tuntipalkkainen työläinen. Muutos on vapauttanut resursseja taiteelliselle johtajalle hänen varsinaiseen työhönsä. Orkesterin talous ei pyöri pelkän julkisen tuen tai apurahojen varassa, niin tärkeitä kuin ne toiminnalle ovatkin, vaan tuloista suurin osa koostuu lipputuloista ja konserttipalkkioista. ”Tässä suhteessa HeBo onkin ainutlaatuinen Suomessa”, uskoo Häkkinen. Tulojakauma kertoo orkesterin kysynnästä kotimaassa ja ulkomailla. ”Meillä on kiertueita ja konsertteja, joiden viulut ainakin pääosin maksaa paikallinen järjestäjä. Tämä on juuri sitä kulttuurivientiä, jota Suomi tarvitsee.”

TULEVAT NÄYTÖKSET?

Tämän vuoden alussa Helsingin Barokkiorkesteri esiintyi ensi kertaa Kansallisopperassa. Händelin *Julius Caesar* oli onnistunut esitys, jolle Häkkinen toivoo jatkoa mahdollisimman pian: ”Oli kunnia ja ilo saada olla mukana tässä pioneerihankkeessa. Parempi myöhään kuin liian aikaisin.”

Oopperassa usein kuullut balanssiongelmat eivät barokkiorkesteria vaivaneet: kaikki nyanssit oli mahdollista toteuttaa. Samankaltaisia ajatuksia on herännyt syksyllä 2011 alkaneen Musiikkitalon konserttisarjan yhteydessä. ”Sali on uusi ja haastava, se ei anna kehoa soittoa anteeksi. Mutta akustiikka antaa hyvälle ja tietoisesti kehitetylle soitolle uusia mahdollisuuksia, mikä on nähty jo HeBonkin konserteissa. Se sopii hyvin barokkisoittimille ja pienillekin kokoonpanoille”, arvioi Häkkinen.

”Olen ollut jo yhdeksän vuotta tässä... en tätä hautakivi-virkanani pidä, mutta onhan sellaistaakin sattunut monissa orkestereissa. Katsotaan mitä tulee vastaan. Joka tapauksessa olen sitoutunut tähän sillä tavalla, että kun tästä poistun, niin ainakin haluan katsoa, että toiminta jatkuu parhaalla mahdollisella tavalla. En siis tule häipymään yhtäkkiä, jos satun vaikkapa saamaan paremman paikan jostain muualta – sellaistaahan myös on sattunut. Sen verran koen tämän orkesterin omaksi ottolapsekseni.”

”On tärkeää säilyttää perusta, jolle rakennetaan.”

Aapo Häkkinen

Vuonna 2012 Häkkinen johtaa orkesterin konserteista vain pienen osan mutta pitää taiteellisen suunnittelun edelleen käsissään. ”Orkesterin toimintaa pyritään säännöllistämään entisestään. Olisi orkesterin kvaliteetille suuri etu, jos saataisiin hieman enemmän volyyimia, konsertteja, työviikkoja. Sillä saataisiin eksponentiaalinen etu laadussa. Nyt ollaan siinä rajalla, että saataisiin täysi hyöty sekä vaihtuvien kokoonpanojen dynamiikasta että säännöllisyyden tuomasta teknisestä pohjasta.”

Moni asia on vuosien varrella muuttunut, mutta soittajisto on Häkkisen aikakaudella pysynyt suhteellisen pitkälti samana: ”Soittajisto on pysynyt niin samana kuin se tällaisessa pysyy kymmenen vuoden aikana. Se on oppinut paljon uutta, tietystä mielessä uuden musiikillisen kielen tai ainakin

soveltamaan sitä käytännössä. Ohjelmistopohja on laajentunut muun muassa oopperan suuntaan. Näemme asiat laajemmasta perspektiivistä. Olemme vanhempia ja viisaampia, mutta erityisesti kokeneempia ja taitavampia.”

”Reinhard Goebeliä lainatakseni: orkesterin rakentaminen kestää 30 vuotta. Tällä en tarkoita, että aikoisin tässä rakentaa orkesteria 30 vuotta, mutta että orkesterin taiteellisen ja teknisen rakentamisen suuntaa ja taiteellista profiilia ei kannata muuttaa parin vuoden välein. Soittajat saattavat vaihtua, johtajat vaihtuvat, mutta tärkeää on säilyttää perusta, jolle rakennetaan. Esimerkiksi joissakin perinteisissä jousikvarteteissa ei ole enää yhtään alkuperäissoittajaa, mutta kulttuurissa on silti jotakin pysyvää. Uusi soittaja tulee olemassa olevaan kontekstiin ja tuo jotakin uutta mukanaan. Siinä on perinne, joka on enemmän kuin osien summa.”

Teksti Tuomas Niemelä
Toimitus Kerttu Piirto
Taitto Piia Keljo Tmi

PARHAAT PALAT SUOMEN JA MAAILMAN HISTORIASTA!

Historia-lehti on suomalaisten historian ammattilaisten, tutkijoiden ja toimittajien kokoama lehti - kannesta kanteen suomalaiseen makuun valikoitua sisältöä. Mielenkiintoiset ja monipuoliset artikkelit omasta historiastamme, sekä parhaat palat maailman historiasta takaavat lukunautinnon jokaiselle.

Historia ilmestyy 12 kertaa vuodessa ja kolmessa numerossa on myös sotahistoria-liite. Vuodessa saat paksun kirjan verran valikoitua historiallista tietoa, jonka avulla maailma avautuu eteesi uudella tavalla.

Tilaa Historia-lehti!

Ensitilaajan etuna saat

50%

alennuksen

kestotilaus-

hinnasta!

Saat kaupan päälle vielä kolme aikaisemmin ilmestynyttä Historia-lehteä!

STORIA KUSTANNUS OY
Asiakaspalvelu on avoinna arkisin klo 9-16
• puh 040-848 8808
• asiakaspalvelu@historialehti.fi
• www.historialehti.fi

facebook

Löydät Historia-lehden
myös facebookista

Nyt
37€
/vuosi

Tilaus jatkuu normaalihintaisena
kestotilauksena